

Pustułka – miejski sokół

tekst: Dariusz Ożarowski

*Trójmiejska Grupa Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków
Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku
Oddział Zespołu w Gdańsku – Trójmiejski Park Krajobrazowy*

Nieliczni mieszkańcy dużych i mniejszych miast świadomi są, że miasta to również środowisko życia ciekawego gatunku ptaka drapieżnego należącego do grupy sokołów, a mianowicie pustułki (*Falco tinnunculus*). Ciekawostką jest fakt, że gatunek ten wytworzył dwie populacje: miejską i wiejską. Pierwsza zamieszkuje obszary zurbanizowane, gniazdując nawet w centrach aglomeracji, druga (znajdująca się w szybkim zaniku) zasiedla tereny otwarte, charakteryzujące się występowaniem szpalerów wysokich drzew (np. topól), pastwisk, łąk i rozproszonej zabudowy wsi i małych miasteczek.

Na obszarach miejskich pustułki

przystępują do rozrodu w różnego rodzaju zakamarkach i niszach wysokich budynków, zarówno mieszkalnych (wieżowce), jak i przemysłowych (hale, magazyny) oraz kościołów. Ptaki z populacji wiejskich częściej gniazdują na drzewach, wykorzystując odpowiednio duże dziuple lub opuszczone gniazda innych gatunków ptaków (np. wron). Jednakże również w przypadku osobników z populacji wiejskiej coraz częściej obserwuje się wykorzystywanie do gniazdowania najwyższych budynków w małych miejscowościach i miasteczkach.

Na obszarze aglomeracji Trójmiasta można również obserwować te piękne sokoły. Od 2014 roku realizowany jest

Samiec pustułki

fot. Janina Woszczyńska

projekt pod interesującym tytułem „Falco gedanense, czyli pustułka z gdańskiego zaułka”, który współfinansowany jest przez Miasto Gdańsk i Grupę Lotos. Projekt przygotowany został przez koleżankę Justynę Manuszewską dla Stowarzyszenia Gdański Animals Towarzystwo Pomocy Zwierzętom.

Projekt składa się z dwóch części. Po pierwsze – stworzenie odpowiednich i bezpiecznych miejsc gniazdowania dla pustulek. Działania te polegają na montażu specjalnych budek lęgowych, w których ptaki te mogą bezpiecznie odbywać lęgi. Jest to tym bardziej ważne, ponieważ wskutek modernizacji budynków dostępność potencjalnych miejsc gniazdowania w centrach miast szybko maleje. W 2014 roku w Gdańsku i Sopocie zostało zainstalowanych 20 budek lęgowych dla pustulek, w tym na budynkach pozostających w zarządzie spółdzielni mieszkaniowych Morena, VII Dwór i kil-

ku innych. Sposób zawieszenia tych budek zaprojektowany jest tak, aby w żaden sposób nie naruszał estetyki ścian budynków, których część jest już po modernizacji oraz żeby był całkowicie bezpieczny dla mieszkańców.

Druga część projektu to stworzenie możliwości podglądania życia naszych skrzydlatych sąsiadów. Stało się to możliwe po zamontowaniu specjalnej kamery przy budce lęgowej w Gdańsku – Oruni, w której w 2015 roku do gniazdowania przystąpiła para pustulek. Życie tych ptaków można było obserwować przez całą dobę i na żywo dzięki transmisji na stronie internetowej Centrum Pomocy Dzikim Zwierzętom „Przystań” - również w bieżącym roku transmisja jest kontynuowana.

W 2015 roku członkowie i sympatycy Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków (OTOP) zrzeszeni w Trójmiejskiej Grupie OTOP podjęli się prowadze-

Samica pustułka

fot. Janina Woszczyńska

Pustułkowy przychówek w jednej z „gdańskich” budek

fot. Katarzyna Skakuj-Goworek

nia regularnych obserwacji rozwieszonych budek w celu określania, w jakim stopniu będą one wykorzystywane przez pustułki, innymi słowy, jaki będzie efekt

ekologiczny projektu w pierwszym roku (sezonie lęgowym) po rozwieszeniu budek.

Wyniki były zaskakujące. Obecność

Barwa ogona zdradza dorosłego samca pustułki

fot. Krzysztof Nowak

pustułek zarejestrowano aż przy dziewięciu budkach lęgowych; w pięciu z nich ptaki przystąpiły do lęgów, wyprawiając łącznie co najmniej dwanaście młodych. Pozostałe odwiedzone przez ptaki budki zostały zapewne „zawłaszczony” przez poszczególne pary pustułek, jako potencjalne miejsca gniazdowania w następnych sezonach lęgowych. Pustułki należą do ptaków terytorialnych, co oznacza, że pary ptaków bronią zamieszkanego przez siebie obszaru (określanego mianem terytorium) przed innymi osobnikami własnego gatunku. Często bywa tak, że w granicach swojego terytorium dana para pustułek ma kilka potencjalnych i dogodnych miejsc gniazdowania. Można przypuszczać, że te budki, przy których w 2015 roku obserwowano pary ptaków, będą trakto-

wane właśnie jako potencjalne miejsca odbycia lęgu, w sytuacji gdy ptaki tracą wykorzystywane dotąd „lokum”.

W kolejnych latach oczekujemy wykorzystywania przez pustułki coraz większej liczby budek lęgowych, czego ptakom i nam wszystkim (gdyż obserwowanie tych pięknych sokołów pozostawia niezatarte wrażenia) gorąco życzę.

Serdecznie dziękuję wszystkim koleżankom i kolegom zaangażowanym w prowadzenie obserwacji: Joannie Bejm, Małgorzacie Bloch, Magdzie Hadwiczak, Katarzynie Skakuj-Goworek, Janinie Woszczyńskiej, Maciejowi Azarewicz, Łukaszowi Krzemienek, Krzysztofowi Nowakowi, Andrzejowi i Kubie Szukstul oraz Dariuszowi Tarnawskiemu.

Samica pustułki na straży terytorium

fot. Krzysztof Nowak